

Izhaja vsaki četrtak ob 8. uri popoldne. Rokopisi se ne vračajo. Ne frankovana pisma se ne sprejemajo.

Cena listu znaša za celo leto 4 krone, za pol leta 2 kroni. Za manj premožne za celo leto 3 krone, za pol leta K 1.50. Za Nemčijo je cena listu 5 K, za druge dežele izven Avstrije 6 kron.

Rokopise sprejema „Narodna Tiskarna“ v Gorici, ulica Veturini št. 9.

Naročnino in naznanila sprejema upravništvo, Gorica Semeniška ulica št. 16. Posamezne številke se prodajajo v tobakarnah v Šolski ulici, Nunki ulici, na Josip Verdijevem tekalšču nasproti mestnem vrtu, pri Vaclavu Baumgartl v Korenjski ulici in na Korenjskem bregu (Riva Corno) št. 14 po 8 vin.

Oglasi in poslanice se računijo po petit vrstah in sicer: če se tiska enkrat 14 v., dvakrat 12 v., trikrat 10 v. Večkrat po pogodbi.

XVIII. letnik.

V Gorici, 31. marca 1910.

13. številka.

Danes nič, jutri nič, nikoli nič.

Volilcem na Krasu v premislek.

Znano je, da biva na našem Krasu nadarjeno in pridno ljudstvo. Le slučaj je bil, da je to ljudstvo prišlo v roke liberalnim kolovodjam iz Gorice, Trsta, Komna itd. Kraševci so šli z navdušenjem v boj za dr. Treo-ta, pa kaj so dosegli v gospodarskem oziru? Nič! Še bolj so se potegovali za Al. Štreklja. O tem pričajo shodi, ki so jih priredili naši možje o zadnjih državnoborskih volitvah, ki so jih pa Kraševci, nadraženi po „Soči“ in „Edinosti“, razbili. Kaj pa so s tem dosegli? Nič! In sedaj se jim vsiljuje drug mož iz Trsta, ki tudi mnogo obljubljuje, ki pa ni prav nič storil za zanemarjeni Kras. Danes nič, jutri nič, nikoli nič, to je delo liberalnih poslancev na Krasu. Liberalni kolovodje obljubujejo in obljubujejo, a Kras ima vendar le najslabše poti, je strašno zanemarjen glede vode, trpi grozne škode po suši in kobilicah in drugih nezgodah in je v obče tudi glede društvene in zadružne organizacije zaostal za drugimi deli goriške dežele. Ni čuda da so se volilci na Krasu že naveličali praznih liberalnih obljub iz Gorice in Trsta in da si niso ob zadnjih deželnozborskih volitvah pustili več vsiljevati od „Soče“ in „Edinosti“ ponujanih kandidatov.

Kako hočejo liberalci Kraševce le za nos voditi, naj pojasni sledeči slučaj. „Soča“ in „Edinost“ hujskata sedaj Kraševce proti našim poslancem in deželnemu zboru, češ: Nič niso storili za nabavo potrebnega sena! „Edinost“ pravi celo, da se deželni odbor obotavlja pričeti to akcijo, čeprav

mu je vlada že dala v ta namen podporo.

Neglede na to, da je pripovedovanje o podelitvi vladne podpore le bajka, izmišljena za volilne namene, moramo Kraševcem povedati, da sta „Soča“ in „Edinost“ meseca junija in julija minulega leta vse drugače pisali v tem oziru o deželnem odboru. Takrat sta vpili, da se deželni odbor ne sme več vtikati v to zadevo in sta v oblake povzdigovali državnega poslanca Al. Štreklja, ki je v državnem zboru dne 17. junija 1909 stavil sledečo interpelacijo glede nabave sena:

„Nakup in razdelitev sena naj se ne izvrši po deželnem odboru, marveč po okrajnih glavarstvih, ki se sporazumejo z župani, da ne bo dobivalo naše ubogo kmečko prebivalstvo plesnjivega in olsto pokvarjenega sena iz podpore, kar se je, žal, v zadnjem času zgodilo.“

Naš list je že takrat povzdignil glas proti tej krivični interpelaciji. Mi smo že takrat izrazili mnenje, da bo ta interpelacija škodila kraškemu kmečkemu ljudstvu. „Soča“ in „Edinost“ sta pa Štreklja hvalili. Deželnemu odboru se je odrekala vsakošna sposobnost za ta posel. Sedaj pa, ko ni od nikoder dobiti sena, pišeta liberalna lista, da ni deželni odbor storil svoje dolžnosti. Vprašamo, ali se ne pravi to voditi kmečko ljudstvo za nos?

Poslanec Štrekelj je stavil omejeno interpelacijo iz same nagajivosti in mržnje proti našim možem v deželnem odboru. Razdril je ž njo to, kar smo imeli dobrega. Za tako veliko akcijo, kakor je nabava sena za celo pokrajino, je deželni odbor edini pripravi organ. To smo povdarjali takrat proti „Soči“ in „Edinosti“ ter obžalovali neopravičeni napad poslanca Štre-

klja v državnem zboru. Sedaj se je pokazalo, da smo imeli prav, kar tudi Kraševci sami priznavajo. Naj zadostuje ta slučaj v dokaz, da hočejo liberalci voditi kraške volilce za nos. Kraško ljudstvo je začelo to že ob zadnjih deželnozborskih volitvah dobro spoznavati. Čas je, da se otrese za vselej liberalnih vsiljencev, ki vse obljubujejo, pa nič ne store. Sedanje razmere zahtevajo mož, ki ne bodo le obljubovali, ampak resno delovali za vsestransko pomoč kmečkemu prebivalstvu na Krasu.

Kmečka zveza v Komnu.

Kmečka zveza v Komnu je priredila dne 28. t. m. zaupni shod županov, podžupanov in drugih zaupnikov-pristašev S. L. S. komenskega okraja. Shod je bil dobro obiskan. Zbralo se je od vseh strani nad 250 mož-veljakov, ki so pazno poslušali razna izvajanja govornikov.

Shoda se je udeležil tudi g. dež. poslanec Zlobec, da se je o tej priliki predstavil svojim volilcem ter pojasnil delovanje dež. zbora z ozirom na kraške potrebe — kar je pa zborovalcem uže po večjem znano iz časopisja. Glede podpore za seno omeni, da je vlada ponudila 13.000 Kron — a deželni odbor ni mogel z ozirom na celotno potrebnico, ki znaša okoli 250.000 K take smešne ponudbe sprejeti, sicer je pa naš drž. poslanec Al. Štrekelj stavil interpelacijo v drž. zboru, da naj se vse vladne podpore za seno razdelé potom glavarstva in ne več potom deželnega odbora; čemu torej metati sedaj krivdo na deželni odbor, ako letos ni še došlo na Kras nobenih podpor za seno. Konečno priporoča po vsestranskem prevdarku in vsled raznih poizvedeb in priporočil na gore-

njem Krasu kot kandidata za nadomestno deželnozborsko volitev v kmečki skupini v sežanskem okraju g. Josipa Babič, kmeta-posestnika, večkratnega bivšega župana v Rodiku.

Navzoči kandidat se zborovalcem predstavi ter obljubi v slučaju izvolitve složno delovati v soglasju z drugimi poslanci na podlagi programa S. L. S. za kraškega kmeta-trpina. Zaupnikom se na to pojasni, da je g. kandidat večšak v občinskih zadevah, da je celo izvrševal po gorenjem Krasu delitev občinskih zemljišč, izdeloval razne načrte v občinskih zadevah, poznan je torej kot umen in priden posestnik, ki so mu pri srcu tudi javne — politične zadeve — in potrebe, da je toraj vreden našega zaupanja. Na to pojasnilo se soglasno in z velikim navdušenjem proglasi kandidatom za deželnozborsko volitev dne 10. aprila navzočega g. Josipa Babič. Na shodu se je soglasno sprejela tudi protestna resolucija proti namerovanemu novemu davku na vinski pridelek in sicer:

1. Ker so dandanes združeni s tem pridelkom itak ogromni stroški.

2. Ker znaša užitnina od ltl. vina v Trstu 24 K ter je vsled tega cena padla kraškemu teranu in je sploh otežkočena prodaja vina. Sprejela se je tudi resolucija, naj c. kr. vlada v zmislu deželnozborskega sklepa sprejme še onih 15% stroškov za uničevanje kraških kobilic, — kar naj bi sicer nosile kraške občine, ki so itak hudo prizadete vsled suše in drugih nadlog zlasti v živinoreji.

G. predsednik Vinko Metlikovec v splošno zadovoljnost v osoljenem sklepem nagovoru dokaže z resničnimi dogodki v komenski občini, kako se godi z vladnimi in drugimi podporami ter da navadno ima kmet od teh prav malo, oziroma nikakega dobička. Predlagal je v splošno odobravanje, naj delujejo po-

Naš ABC.

Priredil A. P.

(Dalje).

H.

Hierarhija. — Brez rimske hierarhije (sv. cerkvene oblasti) bila bi Evropa skoro gotovo postala rop despotov (samodržcev), prizorišče večne nesloge, ali celo mongolska puščava.

Herder: „Misli o modroslovnih zgodovini človeštva“.

Kjer je urejenost (postavni red), mora biti tudi podrejenost. Imamo sistem planetov (svetov); zvezde krožijo okoli enega solnca. Glejte, žerjavi leté proti jugu; eden vodi celo četo. Vzemimo družino: eden mora skrbeti za-njo. Evo vojske: eden poveljuje ti-sočem. Tu so države: v eni roki je njihovo vodstvo.

Vsak obstoj — oddaljen cilj — velike zmage — sreča človeška, i po-

samnika i družbe — vse, vse — i zavedna i nezavedna stvar je odvisna od te sv. postave: urejevanja in podrejevanja. Odstranite to postavu s svetá — in življenske moči se zapravijo v brezkoristnem vrenju ali umrjo v zmučenosti; posamnik zapade delu Danajid, celota razpade v zmešnjavi.

In ta postava naj bi se ne pilegala njej, v kateri je morala priti do najbolj vzvišene veljave — naj bi ne bila prikladna cerkvi?

J. g. Hahn-Hahn: „Iz Babilona v Jeruzalem“, str. 48—49.

Humaniteta. — Do zdaj se humaniteta (človekoljublje v smislu prostozidarjev) ni pokazala, ako je šlo za to, da so se vpeljale izjemne postave proti nam (katoličanom).

J. g. Hahn-Hahn: „Nirwana“, II. 306.

Hudilo. — Cerkveni očetje obračajo na prvaka hudobnih duhov, kar piše Izaija (14, 12—15):

„Kako si z neba padel, Lucifer, ki si zjutraj vzhajal!

Zgrudil si se na zemljo, ti, ki si ranil narode;

ki si rekel v svojem srcu: v nebo pojdem,

nad božje zvezde bom povišal svoj prestol.

Vzdignil se bom nad višave oblakov, enak bom Najvišjemu!

Pa boš pahnjen v globoko brezdnó.“

Dr. Pečjak: „Kat. verouk“, II. 58.

I.

Imovina. — Cerkveni očetje so lastnosti imovine (lastnine) razpravljali po krščanskih načelih in dokazali:

1. imovina mora biti pravično pridobljena, ne da bi izkoriščali bližnjega in tlačili šibkega; ne po krivici in zvijači; brez manipulacije (rokovanja) in odušstva. Sama postavnost pridobitka in imetja ne zadošča...

2. imovino treba tudi plemenito rabiti. Posestnik si ne sme do-

mišljati, da je že spolnil svoje dolžnosti, ako ni revežu storil nič zlega. Storit mu mora tudi dobro, sicer ga zadene prilika o „bogatinu...“

Dr. G. Ratzinger: „Gospodarstvo na pravni podlagi“, 1881, str. 75.

Indiferentizem. — Le človek, ki je zadušil v svojem srcu samoljubje in se je odrekel logičnemu (razumnemu) mišljenju, izpoveda lahko v verskih vprašanjih načela takozvanega indiferentizma (brezbrižnosti v verskih rečeh). Ta (verska) vprašanja segajo za človeka tako daleč, da pretresejo tudi najbolj pogumnega, ako jih mirno razmišlja. Le norec ostane miren in nemaren, če mu zakličeš: „Ali sreča ali nesreča — za celo večnost; pazi, da poti ne zgrešiš, ki te vodi do sreče!“

J. Heilgers: „Pogled v člov. življenje“, II. izd., str. 92.

Intoleranca. — Res, katoliška cerkev je intolerantna (nestrpna) — v teoretičnih in dogmatičnih vprašanjih!

slanci na to, da se bodo delile podpore v delu ali pa v denarju. G. predsednik konečno zahvali zborovalce za obilno udeležbo, priporoča volilcem, da soglasno nastopijo za našega kandidata dne 10. aprila ter zaključijo res lepi in važni shod naše kmečke zveze.

G. sodni svetnik in dež. poslanec dr. Štepančič bi se bil tudi prav rad udeležil shoda, a bil je zadržan, kar se je zborovalcem tudi naznanilo. Upamo pa, da nas razveseli g. svetnik se svojim prihodom o Binkoštih, ko priredimo poučni tečaj. Takrat se hočemo spoznati, da drug drugemu tem bolj zaupamo.

Dr. Šusteršič o polit. položaju na shodu kmečke zveze v Mariboru.

Ob ogromni udeležbi je dr. Šusteršič na shodu kmečke zveze v Mariboru v torek govoril o političnem položaju v Avstriji ter izvajal, da je politična situacija skrajno kritična. Vlada se je v predvelikonočnem zasedanju prepričala, da nima zanesljive večine, na katero bi se mogla naslanjati. Večina zbornice je odklonila razpravljati o novem posojilu, kakor je zahtevala vlada. Kako bo šlo v bodočnosti, ni jasno. Danes more le to reči, da je vse negotovo. Negotova je usoda vlade, negotova usoda parlamenta, negotova usoda vladnih predlog. Le eno je gotovo, da se Vseslovenska ljudska stranka ničesar ne boji, naj pride, kar hoče. (Viharno odobravanje.) Sredi aprila se parlament zopet snide. Ni upati, da se dotlej na vladni klopi kaj izpremeni. Tudi domnevanja, da se zasede zopet češko in nemško krajansko ministerstvo, so prazna, saj kar se tiče češkega ministra rojaka. Po soglasnem sklepu in stališču „Slovanske Unije“ ne prevzame noben Čeh krajanskega ministrstva, če noče biti izdajalec narodnih interesov. Bolj verjetno je, da bo Bienerth zopet poizkusil takoj ob predvelikonočnem parlamentarnem zasedanju doseči kompromis med Čehi in Nemci glede češkega deželnega zbora. Tak sporazum bi tudi Jugoslovani z veseljem pozdravili, ker bi pomenil velik korak za ozdravljenje avstrijskih notranjepolitičnih razmer. Toda zelo upravičeno je izreči mnenje, da se kompromis med Čehi in Nemci vsled pretiranih nemških zahtev ne bo posrečil. V tem slučaju bo seveda kriza postala veela akutna. Toda, tudi če bi se kompromis na severu posrečil, položaj ne izgubi veliko na svoji kritičnosti. Ostanje namreč jugoslovansko vprašanje. Rešiti bo namreč treba slovensko-nemški spor in slovensko-laški spor na jugu.

Kajti Kristus je ustanovil le eno in ne več cerkvá; zato je le ena cerkev prava, le ena zamore oznanjati kršč. resnico. In če je kat. cerkev tekom stoletij trdno stala na stališču, da je prava Kristusova cerkev, potem je tudi umljivo in dosledno — kakor je tudi Kant priznal — da zanika (negira) vsako drugo versko in cerkveno občeštvo, ako noče zanikati sebe...

Kat. cerkev (pa) ne zanika kršč. drugovernikom, da se morjejo izveličati, in priznava to celo glede poganov, kakor je razvidno iz vsakega katekizma...

Bistvo vsakega nasprotja — tudi verskega — pa je, da se vrši veden boj za konečno odločitev. Kolikor bolj mirno in stvarno, in kolikor manj trpko in sovražno se bojuje ta boj, toliko bližji je sporazum...

Tudi zahteva pravičnost, da spoštujemo prepričanje drugovernikov. Ako naj spoštujemo in varujemo naše versko prepričanje drugi, imejmo iste ozire do verskih čustev drugomislečih; če jih zbadamo in malo cenimo, kažemo s tem, da smo malega, omejenega, nepleme-

Le če bi se to potom sporazumljenja med prizadetimi narodi posrečilo, bo mogoče govoriti o zdravljenju države. Zakaj na Balkanu in ob Adriji je prihodnost države, tu se bo odločilo, ali preneha biti velesila. Vseslovenska ljudska stranka je danes najmočnejši faktor političnega življenja med avstrijskimi Jugoslovani v kljub temu, da še nima v parlamentu tistega zastopstva, ki ji gre po njeni dejanski moči. Brez dvoma je, da, če bi se nove volitve razpisale, dobi danes Vseslovenska ljudska stranka domala vse mandate, ki z njimi razpolaga slovensko ljudstvo. Pa že danes Slovenski klub uživa v državnem političnem življenju občepriзнano važno stališče. Za to se ima klub zahvaliti v prvi vrsti edinosti v načelih, ki vlada v naših vrstah, medsebojnemu tesnemu prijateljstvu, strogi disciplini in v prvi vrsti zaupanju slovenskega katoliškega ljudstva! (Burno odobravanje.) Dr. Šusteršič se je tudi izjavil o razmerju med Slovenskim klubom in ostalimi zastopstvi Jugoslovancov v parlamentu, ki ni tako, kakršno bi v interesu Jugoslovanstva moralo biti. Čas je, da se to razmerje javno razjasni in uredi.

Šolsko in učit. vprašanje v deželnem zboru.

O tem vprašanju se sicer ni mnogo govorilo in razpravljalo o priliki zadnjega zasedanja v javnih sejah deželnega zbora; a motil bi se tisti, ki bi mislil, da se je to vprašanje potisnilo v kotiček. To je tudi razumljivo, saj je šolstvo tako važna zadeva v deželi, da je ne more deželni zastop — bodisi tudi le začasno — prezirati.

Čim manj se je pa govorilo o tem v javnih sejah, tem živahnejše so bile razprave za kulisami, v šolskem in finančnem odseku in v klubih.

V prvi vrsti so bile na dnevnem redu obrtno-nadaljevalne šole, ki ubivajo vsled novih zakonov ne le v vzgojvalnem, marveč tudi v socialnem oziru posebno važnost. Obrtnik, ki se ne more izkazati, da je obiskoval in dovršil tako šolo, ne more dandanes postati mojster, marveč kvečemu le delavec. Zato pa sili vlada, da se take šole povsod ustanovijo, kjer je količkaj razvita obrt in se dobi zadostno število obrtnih gojencev.

Vpoštevaje te okoliščine, je odločil šolski odsek in potrdil deželni odbor predlogé za podporo takih šol, ki se imajo na novo ustanoviti in deloma tudi za razširjene obstoječih, znesek 16.000 K za šolsko leto 1910/11 in vsoto 23.000 K za nadaljna šolska leta.

nitega duha: — zato zadene po pravici posmeh in satira „farske ihté“ na eni strani in „krivoverske vohavce“ na drugi strani.

Sodni svetnik de Witt, na kat. shodu v Strassburgu 1905.

Zdaj znam, da nestrpnost — na višku fanatičnega sovraštva — znači nevero in ne vero. Preganjanci niso verniki, ampak ne verniki. Pa verniki (se vgo-varja) nočejo živeti z drugoverniki! Kar se tiče zakona, šole in vseh cerkvenih zadev, je vernikom res nemogoče (živeti z drugoverniki); kajti te ustanove imajo pri njih versko podlago, katere deloma ali celoma ni pri drugovernikih. Toda ne pade jim v glavo, da bi od drugovercev zahtevali isto mnenje o šoli, zakonu in cerkveni upravi, ali da bi jih — če bi ne slušali — celo iztrebili in uničili. To je fanatizem, to je intoleranca.

I. g. Hahn-Hahn: „Nirwana“ II. 190.

(Dalje pride)

V slovenskem delu dežele se imajo ustanoviti take napredovalne šole v 6. občinah in sicer v Ajdovščini, Sežani, Gabrovici, Kanalu, Tolminu in Bovcu, dočim je število italijanskih tozadevnih šol, ki se imajo v tem letu odpreti, štirinajst, kar jasno kaže, da sta obrt in trgovina v Furlaniji bolj razvita nego pri nas. Potreba se je pokazala tam večja nego tu.

Mnogo se je naglašala tudi potreba o strokovnih šolah, a sedaj se je storilo v tem oziru nekaj le za goriško mesto. Da se niso pozabile tudi gospodinske šole, o tem smo vže poročali.

Tudi srednješolsko vprašanje je prišlo v razpravo, a v tem oziru niso prišli odseki in klubi do sporazumljenja. Nekateri gospodje boleajo še vedno na stari bolezní, da prenašajo rajše sami krivice, ki se godé mladini na naših realkah in gimnazijah, nego da bi privoščili tudi Slovincem pouk na narodni podlagi v mestu goriškem. Sicer se ni še izpregovorila v tem oziru zadnja beseda, in upati je, da zmaga tudi tukaj zdrav razum nad narodnim šovinizmom.

Posebno živahna je bila razprava o zahtevah učiteljev in učiteljic za zboljšanje njihovih plač oziroma pokojnin.

Od italijanske strani se je v prvi vrsti zahtevalo povišanje plač učiteljic na meščanskih šolah za letnih 200 K. Ker so bili mestni zastopniki s tem zadovoljni, ni bilo proti tej zahtevi od nobene strani ugovora. Toliko v slovenskem delu dežele kakor tudi v Furlaniji ni nobene meščanske šole, potemtakem bi ta dva dela dežele nič ne trpela radi tega povišanja, marveč le mesto Gorica.

Pravična in opravičena je bila tudi zahteva krščansko mislečih in drugih učiteljev, naj bi se vštetele petletnine onim učiteljem, ki so bili v službi pred l. 1906, od pet do pet let brez pretrganja, kar se pa ni zgodilo vsled čudnega tolmačenja novega šolskega zakona. Upravno sodišče je razsodilo v tem oziru v škodo starejšim učiteljem, a s tem se jim godi krivica. Da bi se potom zakona ta nedostatek odstranil, o tem so bili vsi poslanci jedini. To bi se bilo tudi lahko doseglo.

A Italijani niso bili s tem zadovoljni in so zahtevali še več, namreč 35-letno službovanje in vštetevanje stanarine v pokojnino. Ko so naleteli na upor, so odnehali od prve zahteve, in bi se bili tudi zadovoljili le z vštetevanjem stanarine v pokojnino; tudi to bi bilo v kratkem zelo obtežilo penzijski zalog, ki je vže sedaj pasiven za okroglih 70.000 K.

Nasprotovali so si nazori poslancev v zadevi učiteljic gledé zjednačenja njih plač z učiteljevimi. Dočim so priznali slov. poslanci to zahtevo kot opravičeno, ni bilo videti na italijanski strani zanjo nikakega pravega zanimanja. Konservativni italijanski poslanci so se sicer v javni seji zavzemali za te zahteve učiteljic, a tako neukretno, da ni bilo jasno, ali so se hoteli norčevati s tem vprašanjem ali so mislili resno. Poslanec Piccinini je naglašal, da se mora zahtevam učiteljic ugoditi, ker imajo večje potrebe nego učitelji, ker se morajo voziti v 1. ali vsaj v 2. razredu, se morajo lepše oblačiti, boljše jesti i. t. d. Bog si ga vedi, kako je to mislil, ali resno ali ne!

Vsekako bi bila pa izpolnitev želja učiteljic pomnožila izdatke za ljudsko šolstvo za približno 50.000 K; a to je bil jedini uzrok, da so morali slovenski poslanci odkloniti to zahtevo. Naši poslanci so namreč odločno naglašali, da so slov. šolski okraji tako preobloženi z dokladami za ljudsko šolstvo, da ne morejo nikako privoliti v katerekoli učiteljske zahteve, ki bi provzročile povišanje doklad v to svrhu. Le tedaj, ako vlada razbremeni naše okraje na tem polju, je mogoče ugoditi opravičenim zahtevam učiteljstva.

Saj je vendar nečuveno, da mora plačevati goriška okolica v okrajni šolski zalog 80 odstotne, sežanski politični okraj 110 odstotne in tolminski okraj celo 140 odstotne doklade na vse izravne davke le za ljudskošolske potrebsčine. Kaj takega se ne dobi ne v Evropi in sploh ne na svetu. A poleg tega ima tolminski okraj 400.000 K, goriška okolica 500.000 K dolga in sežanski okraj precejšni deficit. To mora privedi do katastrofe, ki je neizogibna, ako vlada ne posegne vmes in ne razbremeni te okraje od te butare.

Naši posestniki pravijo in imajo prav: Visoko čenimo izobrazbo in iskreno želimo, da si naši otroci pridobijo vsaj prve elemente splošnje ljudske omike; toda ljubše nam je brez šolske omike živeti, nego s tako omiko hirati in od gladu ginevati.

Če pomislimo, da pobira dežela v kritje svojih potrebščin le 20 odsto od realnega davka in 30 odsto od obrtnine, a okrajni šolski sveti, ki so poleg vsega še subvencionirani od dežele, od 80 do 140 odstotne doklade le za šolstvo, je to nezaslišano. Tako ne more dalje, temu se mora odpomoči. In v kljub temu se najde še brezvesten in nesramen učitelj, ki očita deželni upravi, da zameče denar za malenkostne zadeve, namesto da bi ga položil šolstvu na oltar, ali vsaj dovolil, da se kmet še višje obremeni.

Politični pregled.

Notranji politični položaj.

„Narodna Politika“ poroča z Dunaja: Političen položaj se je zelo poslabšal. Merodajni politični krogi dobro znajo, da ima Bilinski vedno manj upanja dobiti 182 milijonov kron posojila in da bo ob tej priliki „Slovanska Unija“ porazila vlado. A če se tudi posreči dobiti posojilo, se bo le pokazalo da brez „Slovanske Unije“ vlada ne izvede finančnega načrta. Avstrija se nahaja zdaj v skrajno neugodnem denarnem položaju in to priliko mora „Slovanska Unija“ porabiti, da odpravi sedanji zistem.

Naš prestolonaslednik v Carigradu in Petrogradu.

Listi pišejo, da obišče naš prestolonaslednik nadvojvoda Fran Ferdinand meseca majnika Carigrad in Petrograd.

Tajna pogodba med Rusijo Avstrijo.

Peterburški dopisnik pariškega „Figara“ poroča, da se je v razgovoru z nekim diplomatom prepričal, da je uradno obvestilo o sporazumljenju med Avstrijo in Rusijo nalašč medlo sestavljeno, brez načelne važnosti zato, da zakrijejo tajno pogodbo peterburškega in dunajskega kabineta, ki se tiče važnih in natančno določenih točk z ozirom na balkansko politiko.

Bolgarija in Turčija.

Dočim prinašajo listi razne brzojavke o prisrčnem vsprejemu bolgarske kraljeve dvojice v Carigradu ter pravijo, da pride skoraj do popolnega sporazuma med Bolgarijo in Turčijo na celi črti, poroča se pa od druge strani o krvavih bitkah med bolgarskimi in turškimi mejnimi četami. Taka bitka se je vršila n. pr. 27. t. m. in je trajala celi dan.

Darovi.

Jubilejni darovi za „Slovensko sirotišče“.

P. n. gg. Još. Jarec, vikar v p., 10 K, dr. Josip Kičan, profesor 20 K,

(Dalje v prilogi.)

Ziach Frančišek, župnik 5 K, Ivan Tabaj, kaplan 3 K, Ana Vimpolšek v Gorici 50 v, stari znanec 2 K, Viktor Toffoli, trgovec 1 K, Frančišek Urdih v Kostanjevici 12 v, Andrej Kavčič, Poljubinj 50 v, Ana vdova Delkin 1 K, Uršula Hapaher 40 v, C. M. 2 K.

Bog poplašaj stotero! Vse v boljše bodočnost slovenskega naroda pod slavno vladno Njega Veličanstva cesarja Franca Jožefa I!

Za „Alojzijevišče“

Andrej Kavčič, Poljubinj 50 v.

Domače in razne vesti.

Volilni imenik za veleposestvo slovensko (volilni okraj I.), ki bo volilo v Gorici dne 23. aprila tri poslance v deželni zbor goriški, je bil razglašen v uradnem listu „Osservatore Triestino“ dne 23. t. m. Reklamacije opravičencev, ki so izpuščeni, ali proti neopravičencem, ki so sprejeti v imenik, se morajo oddati pri c. k. namestništvu v Trstu ali na katerem c. k. poštnem uradu najkasneje do včevši 5. aprila. — Volilno pravico v tej skupini imajo vsled razsodbe državnega sodišča tisti polnoletni avstrijski državljani, ki plačujejo od zemljišča ali stavbe, ležečih v tem volilnem okraju, najmanj 50 K zemljarine. Ostalih 50 K sme biti hišnorazredni davek. Hišnorazredni davek pri tem ne pride v poštev.

Odlkovanje. — Cesar je podelil našemu domačinu iz Solkana, g. Milu Kralj c. in kr. avstro-ogerskemu konzulatnemu svetovalcu v Atenah, vitežki križ Fran Josipovega reda. Rojaku domačinu iskreno čestitamo!

Vse se mašouje! — 3. januarja 1903 je pisala „Soča“: „Banda okrog „Gorice“ stoji v Gorici pred dvojim konkurzom in na deželi pred jednim. In vzpričo tako obupnega položaja se drznejo katoliški lopovi govoriti o nesolidni kupčiji pri „Soči“, ko so sami v konkurzu, so oškodovali slovensko ljudstvo za ogromne svote ter diskreditovali slovensko stvar tako strašno, da bo treba velikanskega napora naprednjakov, da si Slovenci v Gorici pridobimo dostojno ime. Bankrotna banda naj se skrjuje, da je solnce ne obsije več“. Kam je to cikalalo, je povedal A. Gabršček z besedami: „Jaz mesarim „Krojaško zadrugo“ in Centrifugo z največjim mesarskim nožem, da so rane na klerikalnem telesu velike in skeleče“. Da bi dosegel svoj namen, je Gabršček podal proti načelstvu „Krojaške zadruge“ kazensko ovadbo na okrožno sodnijo in na državno pravdnišvo; na okrožno sodnijo je napravil tudi vlogo z zahtevo, da se otvori konkurz „Krojaške zadruge“.

Že je prorokoval tema podjetjema polom ter pisal: Centrifuga ima še okroglo 63 tisoč kron nepokrite terjatve pri „Krojaški zadrugi“. Kako neki hoče priti do tega denarja? Centrifuga je uničila „Krojaško zadrugo“ in sebe je spravila na kraj propada.

Gabrščeku se ta želja ni izpolnila in vse mahinacije, vsi naklepi so se mu popolnoma izjalovili. „Centralna posojilnica“ je rešila „Krojaško zadrugo“, ki je bila prišla vsled malomarnosti poslovodje A. Bisaila v plačilne težave, in ima danes toliko denarja, da ne ve kam ž njim.

Kaj se pa godi na strani grobokopov „Centrifuge“? No, začeli so mleti božji mlini, kajti vse se mašouje! „Trgovsko-obrtna zadruga“, v kateri je današnji dan Gabršček absoluten gospodar, je prisilila „Mizarsko zadrugo“ v likvidacijo in trpi vsled tega tudi sama na ugledu in kreditu. Iztožila je namreč terjatev v znesku 220 tisoč kron ter zarubila vse imetje „Mizarske zadruge“ s terjatvami vred (katerih je nad 200 tisoč

kron). Tako je zadržila vrat slovenskemu podjetju prav „Trgovsko-obrtna zadruga“, ki je bila ustanovljena v svrhu podpiranja trgovcev in obrtnikov!

Kako je prišlo do tega škandala? „Soča“ naj ne zvrta krivde na Solkan, češ, da v Solkanu ni mogla dobiti trdnih tal — **zadružna misel**, in tudi ne na solkanske mizarje.

Ti mizarji so dobivali od „Mizarske zadruge“ za svoje izdelke **pošteno** zaslužno plačilo. a „Mizarska zadruga“ ni znala teh izdelkov prodajati, ker so jo vodili šušmarji in nevedneži. In da je dala „Trgovsko-obrtna zadruga“ takim ljudem odprtega kredita do **pol milijona** kron, je najboljši dokaz, kak šušmar in diletant je sedanjí načelnik „Trgovsko-obrtno zadruge“ Andrej Gabršček na gospodarskem in zadružnem polju. To šušmarstvo, ta diletantizem mora izginiti iz vodstva zadruge z **neomejenim** jamstvom! Drugače utegnejo božji mlini še naprej mleti!

Zima v pomladi. — Danes imamo v Gorici pravi pravcati zimski dan. Nebo je oblačno, in ojster veter brije kaj občutno okolu ušes. Celo snežinke naletujejo. To pa zna našemu sadnemu drevju, ki je v mestu in okolici sedaj v najlepšem cvetju, še precej škodovati. — Po hribih mede in sicer po naših najbližnjih hribih. Vse se stiska v kožuhe. Po goriških ulicah vali burja velikansk prah. Da bi se skoraj poslovila zima od nas, kajti sledovi pomladi se uže nekaj tednov poznajo.

Na spodnjem Avstrijskem je včeraj zapadlo mnogo snega. Na Dunaju so vse ulice bele.

Istotako se poroča tudi iz Budimpešte, da je zapadlo po Ogrskem mnogo snega, ki je jako oškodoval sadno drevje.

Pa tudi na Bavarskem pada že dva dni sneg.

Ne navadno silni vihar, ki danes razsaja po našem mestu in okolici, je napravil, kakor se nam ravno poroča, mnogo škode ne samo na sadnem drevju, marveč tudi na hišah. Na Grčini je razkril vihar, tako se pripoveduje, dve hiši, jedno skoro popolnoma, drugo pa na pol, drugod je razbil vihar mnogo šip. Na Blanči je vihar prevrnil voz z deskami naložen.

Po mestu je letela na večjih mestih opeka. Pometal je veter tudi več napisov z nad prodajalnic. Sploh v Gorici še ni bilo nikdar kaj enakega.

Za rezerviste. — Rezervisti, ki se žele udeležiti letošnjih vojaških vaj kot kolesarji, imajo to naznaniti do 15. aprila municipiju.

Mlekarska šola na Vrhnikih, Kranjsko. — Na kranjski deželni mlekarski šoli na Vrhnikih, se prične 15. aprila t. l. nov tečaj, kateri bode trajal pet mesecev. Šola ima namen izgojiti mladeniče, ki so dobro dovršili najmanj ljudsko šolo za voditelje mlekarn in sirarn in inštruktorje živinorejskih zadrug. Na tej šoli se poučuje o vseh strokah mlekarstva in sirarstva, živinoreji, pridelovanju krme, zadružništvu, knjigovodstvu i. t. d. Prosilci, ki so dovršili kako kmetijsko šolo imajo za sprejem prednost. Prošnje za sprejem je vlagati do 5. aprila t. l. na deželni odbor kranjski.

Zrakoplovec Rusjan. Za velikonočen pondeljek je zrakoplovec Rusjan napovedal vzlet s svojim letalnim strojem „Eda 5“ na Velikih rojeh. Uže koj popoldne so se jele zbirati velike množice ljudstva na Velikih rojeh. Do 4. ure je bilo zbranih gotovo nad 10.000 oseb najrazličnejših stanov, od aristokrata do prostaka. Tujcev je bilo veliko in sicer iz Trsta, iz Italije in celo iz Ljubljane smo opazili nekaj gostov. Vozov, kočij in avtomobilov je bilo jako veliko, enako je bilo kolesarjev mnogo. Velike roje so bile okoli in okoli obdane z ljudstvom. Za red so skrbeli vojaki, orožniki in kolesarji, katerih pa je bilo premalo.

Potem ko je Rusjan peljal aeroplan enkrat okoli Velikih roj, da si ga ljudstvo

ogleda, se je ustavil na vzhodni stran Roj in ga skušal zasesti ter se naprej zagnati. Ker pa je pihal nasprotni veter, je svoj aeroplan peljal spet na zapadno stran Roj ter čakal dej časa, da bi veter ponehal. Konečno se je zagnal: letalnim strojem do mirenske ceste. V tej daljavi se ni nič v zrak vzdignil. Ko je krenil nazaj proti železnici, se je za hip vzdignil nekaj od tal, a se kmalu ustavil. Ker je ljudstvo mislilo, da se je aeroplan pokvaril, je pretrgalo kordon in udrlo na lice mesta, kjer je letalni stroj obležal. Nastala je velikanska zmešnjava. Reda ni bilo več mogoče napraviti. Konečno so z nekim avtomobilom potisnili občinstvo toliko v stran, da se je napravilo nekaj prostora. Bila je že 6 ura, ljudstvo je postajalo nestrpno ter se podilo iz enega kraja v drugi.

V tem času je veter nekaj odnehal. Tedaj je Rusjan spet zasedel letalni stroj in se zagnal proti mirenski cesti. Ko je spet krenil proti železnici se je vzdignil za 2 metra od tal kakih 100 korakov na dolgo. Ravno, ko je množica začela dajati odduška veselju, se je spustil spet na tla in se ni več vzdignil v zrak. Bilo je uže pol sedmih, ko se je ljudstvo začelo razhajati.

Ali je bilo zadovoljno z vspehom, v to vprašanje se nočemo spuščati.

Priredba je bila nepraktična, reda jáko malo, rediteljev malo, prostor za vstopnino nepraktičen. Dobri dve tretjini ljudstva je prišlo brezplačno v kordon.

Na dva meseca težke ječe je sodišče v Trstu obsodilo zasebnega uradnika Karla Ferluga, ker je na plesu Lege napadel policijskega uradnika Loviščeka, ko je ta hotel neki maski vzeti pentljo v laških barvah.

„Luengerjevo mesto“ na Dunaju Na seji zastopstva XV. dunajskega okraja Fünfhaus je bil enoglasno vsprejet predlog okrajnega predstojnika dr. Mathisa, da se petnajsti mestni okraj Fünfhaus imenuje „Luengerjevo mesto“.

† **Nadžkof Millnović.** — Barski nadškof in primas Srbije, Milinović, je v četrtek umrl.

Popolnjenje škofijskih stolic v Hrvatski. — Senjskim škofom bo baje imenovan posvečeni škof Rok Vučić, djakovskim škofom pa posvečeni škof v Zagrebu dr. Ivan Krapac.

Rodoljubna ōehinja. — V Pragi umrla Frančiška Fukner je volila 60.000 K ubogim češkim dijakom, 30.000 K „Češki šolski matici“, 30.000 K praški češki otroški bolnišnici in druge visoke vsote v narodne dobrodelne namene. Rajnica je bila vdova nekdanjega oskrbnika kneza Hugona Thun-Taxisa.

Mestne novice.

Procesija na sv. Goro, ki jo prerediti vsako leto na praznik varstva sv. Jožefa t. j. tretjo nedeljo po Veliki noči „Slov. katol. delavsko društvo“ in društvo „Skalnica“, se bo tudi letos obhajala z enako slovesnostjo, kakor druga leta. Tridnevno bo vodil preč. gosp. Alojzij Val. Kovačič, duhovnik salezijanskega zavoda v Ljubljani. Njega Prevzvišenost knezo-nadžkof je dal v ta namen že dovoljenje.

Odborova seja „Slov. katol. delavskega društva“ v Gorici bo v nedeljo dne 3. aprila ob 11. uri predp. v društvenih prostorih.

Odborova seja društva „Skalnica“ bo v nedeljo dne 3. aprila ob 4 in pol pop. v društvenih prostorih.

Vstajenje se je vršilo v Gorici po navadnem vspredu. Najprvo v stolnici ob 4^{3/4} popoldne, potem na Travniku in sicer ob 6. uri, ob 7. uri na Placuti, ob 7^{1/2} pa pri kapucinih. Na Veliko noč ob 6. uri zjutraj se je vršilo Vstajenje na Kostanjevici in Podturnom. Vstajenje se je višilo ob najlepšem vremenu ob veliki udeležbi ljudstva.

Izgubila Jo neka oseba zlato zaponko in sicer pri procesiji na Pla-

cuti v soboto zvečer. Kdor bi jo bil našel, naj jo odda v našem upravnishvu, kjer se mu izplača primerna nagrada.

Iz goriške okolice.

g Solkan. — „Mizarska zadruga“, ki nas je ob njenem porodu omamila, da smo se k nji zatekli v upanju, da si kaj opomoremo, je končala. In da je tako žalostno končala, tega nismo krivi mi, mizarji konsortisti, marveč tisti „učenjaki“, ki so jo vodili in nam vedno pravili, da „Mizarska zadruga“ cvete in da je na najboljših nogah. Mi, ki nismo imeli vpogleda v knjige, na katere tudi mnogo ne razumemo, smo verovali tem besedam in delali za zadrugo pohišvo za nižjo ceno, kakor bi jo sicer prejeli, če bi je sami prodajali. To je resnica, kakor je gola resnica tudi to, da tisti, ki so pred leti izstopili iz zadruge so se res nekaj opomogli, mi pa, ki smo ostali do zadnjega njeni člani, smo danes na čistem in stojimo praznih rok. Ni res torej, da smo molzli zadrugo mi mizarji člani, ki smo pridno zalagali pohišvo zadrugi, marveč res je, da so jo molzli drugi nemizarji, ki bi si šteli v razžaljenje, ako bi se jih imenovalo mizarje in bi šli tožiti tistega zaradi razžaljenja časti, ki bi jih tako imenoval. Mi mizarji smo delali kakor živine, da so gotovi nemizarji molzli in delali v zadrugi kar so hoteli.

Gosp. Konjedic nam je večkrat rekel, da v desetih letih bomo „na špas“ s palico hodili. Sedaj pa vidimo, da smo v nevarnosti, da izgubimo še naše vele mošnjčke. „Na špas“ s palico pa hodijo nekateri drugi, ki niso ne „oblali“ ne „žagali“ v zadrugi, pač pa so „oblali“ po knjigah in po blagajnah.

Ako pa ne znajo mizarskega „meštirja“, čemu so se lotili trgovine s pohištvom! Zakaj niso postavili raje trgovine se zlatom, z diamanti! Zakaj so se vrgli ravno na naše rokodelstvo, na katero razumejo kot zajec na boben! Pustiti nas imeli na miru, in danes bi mogoče res hodili s palico na „špas“. Tako pa bomo najbrže rabili beraško palico!

Ali niste, g. Konjedic, uže pred sedmimi leti podpisali pogodbo, glasom katere ste zahtevali 25% od čistega dobička za vaš trud? V slučaju zgube pa tudi odgovarjate s 25%! Nam pa se jako čudno zdi, da ste vstrajali 7 let v zadrugi, ki je imela vedno le „zgubo“? Prosimo, pojasnite nam to!

Seveda, mi mizarji smo molzli zadrugo v naših delavnicah z obličem in z žago! Vi pa, ki ste romali po Egiptu, Italiji, Nemčiji, Afriki, je niste prav nič molzli!

Mizarji solkanski vemo dobro, koliko smo zaslužili, a tudi vemo, da bi zadruga morala imeti dobiček, ako bi jo vodili pametni možje.

Bolje bi storili, da bi šli metat kamnje v Sočo kot pa da ste se lotili trgovine s pohištvom. Kam so šli naši žulji? Mari v Afriko? Da bi vodil pameten strokovnjak tako podjetje, bi Solkanci res bili danes gospodje!

Naše mizarstvo danes trpi na ugledu. Kdo nam ta ugled spet pridobi? Da bi nič drugega ne zgrešili vi, ki ste zadrugo vodili, ste nam s tem dovolj zla napravili, da bomo mogli se truditi in potiti predno dobimo to nazaj, kar smo zgubili.

Član.

g Iz Dornberga. V Dornbergu smo imeli veliko soboto krasno procesijo Zveličarjevega Vstajenja. Še nobeno leto se ni toliko ljudstva h procesiji zbralo kakor letos. Pravijo da je bilo z vnanjini čez 2000 udeležencev.

Pri tej procesiji so naši vrli Orli prvokrat nastopili v kroju. Lepo je bilo videti v krasni orlovski obleki naše fante, cvet našega ljudstva, zvrščene pred in za Najsvetejšem ter ob strani

neba s prižganimi torčami. Da, mladina verna in poštena, ti si veselje vsih poštenih župljanov. Bog te ohrani, Bog te čuvaj!

Na Velikonoč so nas pa obiskali bistri batujski Orli, ki so se z našimi skupno udeležili desete maše. Bilo je vsih v kroju 70. Na drugi praznik so pa skupno napravili izlet v Kamnje k ustanovitvi tamošnjega Orla.

Naš Orel se čvrsto razvija in množi, dasi ima obilo strupenih nasprotnikov od takozvanih omikancev (??) pa dol do kake propale surovine. Najprej so hoteli liberalni omikanci našemu Orlu preprečiti nastop v kroju, a to se jim ni posrečilo. Vse nakane teh klevetnikov je vničil naš vrli in nevstrašeni predsednik izobraževalnega društva g. trgovec Franc Kavčič. Vso čast temu marljivemu voditelju. Kaj znajo ti zagrizeni podivjanci, pokazal je na Velikonoč popoldne, ko so Orli sprejeli v Žalošče svojega tovariša, neki liberalec, ki je iz vrste Orlov potegnili svojega sina, ki noče biti liberalec. Napadel ga je dejansko, mu raztrgal obleko in ga tudi poškodoval. Da niso Orli svojega tovariša branili, zgodilo bi se bogve kaj.

O tej stvari bomo še govorili kakor tudi o neki drugi osebi, kako je sprejela mladeniča, ki je iskal pri njej pomoči. Za danes rečemo le kar pravi pregovor: Vreča, kadar je prenapolnjena, rada poči. Naj si to dotična oseba dobro zapomni. Da bo pa že vsak liberalec z nami delal, kakor se bo njemu zljubilo, tega ne bomo dalje trpeli.

Neki šnopsar pa, ko je videl, da nič ne opravi, je baje izdeljustil liberalno krilate besede: „Ako hočemo, da bo naša stvar naprej prišla, moramo mladino spriditi“. Kaj ne, to je že več kakor liberalno, to je brezversko in framasonsko.

Mladina varuj se takih spridencev, varuj se pa tudi tistih zbesnelih tvojih sovražnikov, ki te zmerjajo, zaničujejo, zasramujejo in izzivajo, ki iščejo pretepov in pobojev. Liberalne olike ogni se, in takim izzivačem obrni hrbet. Saj jih dobro poznaš. Mirno mimo in preko njih.

g Katoliško delavsko društvo v Mirnu vabi svoje člane k letnemu rednemu občnemu zboru, ki se bo vršil v pondeljek 4. aprila (praznik M. O.) po blagoslovu v društvenem domu. Dnevni red: Poročilo tajnika, poročilo blagajnika, volitev novega odbora, razni predlogi in nasveti. Odbor.

g Vipolže. Naše kmetijsko društvo napreduje zelo dobro. Začelo je poslovati meseca aprila lani in je v tem času dosegla 55.953,68 K prometa in 910,76 K čistega dobička. Članov je vedno več ne le iz Vipolže, marveč tudi iz bližnje okolice. Tako je prav! Kolikor več udov bo pri društvu, tembolj bo društvo v položaju, po ceni in z dobrim blagom postreči!

Iz ajdovskega okraja.

a Iz Rihemberga. Liberalna dopisnika sta me po lastni krivdi izzvala, da sem povedal svoje mnenje o Ciril-Methodovi družbi, ki je seveda tudi mnenje vseh katoliško-narodnih Slovencev. Zdaj pa se po „Soči“ in „Primorcu“ zaganjata v mene kot dva „nad-Slovenca“. Smešno! Na dopis „Brejski-jevega“ pobratima ne odgovarjam. Rigati zna vsak osel, ne da bi se kaj učil. „Brejskemu“ pa odgovorim radi stvari same, ne pa radi njega.

Najprej bi svetoval g. „Brejskemu“ da če že hoče s kom o kaki stvari polemizirati, naj to stori spodobno in stvarno. Kar ne spada k stvari, naj opusti. Tako n. pr. ni treba nič govoriti o moji srboritosti, kar to si lahko g. „Brejski“ v polni meri sam sebi očita.

Jaz sem čisto dostojno in stvarno povedal svoje mnenje o Ciril-Methodovi družbi in sem pojasnil katoliškimi somišljenikom v Rihenbergu stališče in razmerje te družbe napram katoliškemu Slovincem.

Točen odgovor na svoj dopis najde g. „Brejski“ v tistem, kar sem že povedal v „N. Č.“ Naj torej tisto prebere še enkrat. Samo to še pripomnim: 1) Ciril-Methodova družba je nehala biti vseslovenska narodno-obrambna organizacija po krivdi liberalcev, ki so jo ponižali v službo svojih namenov. Katoliški Slovenci ne morejo več imeti vanjo zaupanje. Družba je sedaj le zadnje zatečišče liberalcev kjer bodo kmalu, kmalu ostali sami. 2) G. „Brejski“ je nekoč proti meni sam rekel, da ni bilo prav, kar se je v Bohinju storilo in da se bo to popravilo. No torej? Čemu sedaj to njegovo „ogorčenje“? 3) Kaj bi še-le rekel g. „Brejski“, ako bi naši somišljeniki, ali da bo on boljši razumel, ako bi „klerikalci“ storili to, kar so storili liberalci na občnem zboru v Bohinju, da bi namreč na zahrbten, zvijačen in surov način vrgli iz odbora liberalce? Ali bi bil sedaj tako navdušen „Cirilmetodovec“? Prav gotovo ne! 4) Najlepše je pa to. Ne „Brejski-jev“ pobratim in ne njuni najnovejši pristaši torej glavni naprednjaki, niso člani rihemberške podružnice! Ali ni to škandal prve vrste?! Tukaj kličete tisto vašo strelo na pomoč! In potem se še ustijo in kriče o narodnosti! Seveda „klerikalci“ naj bi znašali denar skupaj, liberalci naj bi pa z njim gospodarili in zraven „špilali“ požrtvovalne rodoljube in narodnjake. Lepo! G. „Brejski“ naj torej najprej zapodi vse rihemberške liberalce v Cirilmetodovo podružnico, potem naj še-le skuša izliti na druge svojo „narodno“ jezo! Vsak, kdor se prištevava naprednjakom, mora vstopiti v Cirilmetodovo podružnico in naj plača ne samo tistih 2 kronic, ampak najmanj 10 K na leto!

Sedaj pa še par besed o Luegerju. Moje javno predavanje o Luegerju je silno razburilo vse naprednjake. Da bi vtis zmanjšali, govorijo, da sem slavil Nemca, in da smo zdaj vsi „klerikalci“ seveda sami izdajavci in — Nemci. Jaz sem slavil pok. dr. Luegerja ne kot Nemca ampak kot velikega moža, kot izrednega dobrotnika ljudstva in pa kot odločno katoliškega moža, največjega krščanskega organizatorja v Avstriji. Saj so tudi liberalci slavili pred nekaj časom ustreljenega španskega anarhista požigavca, morilca in framasona Ferrerja, pač ne zato, ker je bil Španec, ampak zato, ker je bil svobodomislec in liberalec in ateist. Pa, o ironija usode! Kaj se je zgodilo? Štiri dni po mojem predavanju, pa je vzor vseh naprednjakov, ljubljanski župan Ivan Hribar slavil v občinski seji dr. Luegerja kot velikega nasprotnika Mažarov — to sem tudi jaz povdarjal — kot prijatelja Jugoslovanov in kot dobrotnika bele Ljubljane. Ta je pa res fina! Primite zdaj še Hribarja! Heil Johann!

Ivan Brezavšček.

a Šmarje, 29. marca. — Danes proti večeru udarila je strela v zvonik župne cerkve, raznesla strelodod, udarila v cerkev skozi zvonik, napravila pri vходу v cerkev precej velike poškodbe in manjše tje in sem v cerkvi. Okna so večinoma razbita. Sreča pri vsej nesreči je, da je ravno malo časa prej odšel cerkovnik, ki je odzvonil zdravo Marijo, in da je hčerka Dora, ki je pometala ravno v sredi največjega razdejanja ostala nepoškodovana. Strele in hudega vremena varuj nas, o Gospod!

a Vabilo k veselici, katero priredi slov. izobraž. društvo za Batuje-Selo v nedeljo dne 3. aprila, v prostorih g. Jos. Vetrh v Batujah. Vspored: 1. V. Vodopivec: „Bratje v kolo“, moški zbor; 2. S. Gregorčič: „Velikonočna“ dekla-

macija; 3. Žirovnik: „Kukovica“, mešan zbor; 4. D. Vodopivec: „Tihotapci“, šaljev prizor; 5. P. A. Hribar: „Hišica očetova“, mešani zbor; 6. S. Gregorčič: „Biseri“, deklamacija; 7. P. A. Hribar: „Mlatiči“, mešan zbor; 8. D. Vodopivec: „Zamorec“, šaljev prizor; 9. V. Vodopivec: „Mojo srčno kri škropite“, meš. zbor; 10. „Zakleta soba v gostilni pri zlati goski“, burka v 1 dej; 11. I. Aljaž: „Slovan na dan“, moški zbor. Začetek točno ob 4. popoldne. Vstopnina 40 v, sè sedežem 1 K. Za otroke 20 v.

Tel. odsek „Orel“.

a Iz Brji. — Zopet tatvina! — V noči od torca na sredo so neznani tatovi odprli vrata kleti Antona Furlan iz Miheljev ter ulomili v „štiblico“, kjer je bila shranjena zabela in druga mesnina. Odnegli so vse. Škode so napravili za 150 K. Kedaj se vendar položijo ti tički?

a Nova posojilnica in hranilnica. „Goriška zveza“ je ustanovila na Dol-Otlci novo posojilnico in hranilnico, ki začne te dni poslovati.

a Vipavska železnica. V torek je v Vipavi zboroval železniški pododbor za zgradbo vipavske železnice. Sklenil je spomenico, ki jo je odbor zastopnik, dež. poslanec g. Perhavec v sredo predložil osrednjemu odboru v Ljubljani. Posvetovanja se je udeležil tudi državni poslanec g. dr. Žitnik.

a Tovarno za konzerve sadja in zelenjave napravi ob Hublju na Vipavskem švicarski kapitalist dr. Guyer. Ta tovarna utegne biti velikega pomena za vipavsko dolino, ker bo to pospešilo razvoj sadjarstva in zelenjarstva na Vipavskem.

Iz kanalskega okraja.

kl Plave. Nek dopisnik se je obregnil v „Primorcu“ ob naše cerkvene pevce. Da niso naši cerkveni pevci po godu takim ljudem, ki tulijo v „Primorčev“ rog, razume se samo ob sebi. Mi pa smo našim cerkvenim pevcem, ki res lepo napredujejo, za njih požrtvovalnost in trud hvaležni. Da smo pristaši Slovenske Ljudske Stranke, to dopisnika najbolj peče. Toda mi javno priznavamo, da smo in ostanemo pristaši Slovenske Ljudske Stranke. Saj je pa tudi ta edina prava stranka, ki se v resnici vsestransko trudi za koristi slovenskega ljudstva, dočim naši nasprotniki saj ni vedo, kaj so. Dopisnik nam napoveduje tudi neisprosni boj. Mi se pa tega boja prav nič ne bojimo, posebno če ga bo vodil poglavar naših liberalcev, to je učitelj Turk, ki sam priznava, da naše ljudstvo ni še „zrelo“ za svobodomiselnost. Sicer povemo temu liberalnemu preroku uže danes, da ne dočaka, da bi naše ljudstvo v Plaveh kedaj dozorelo za svobodomiselnost, to je, da bi postalo brezversko.

Iz tolminskega okraja.

t Iz Baške doline. — Na veliki četrtek je po tukajšnji dolini divjala burja, po hribih je pa medlo. Vsled burje je tudi „Lukamatija“ ki vozi brzovlak, zažgal suho travo nad prodorom pri Kneži, pri Bukovem in pri Prodaru. Nad Bukovskim prodorom je zgorel lep kos gozda. Železniški vslužbenci so sicer prišli gasiti, a pomagalo je le malo, ker je bil prevelik vihar.

V Trtniku je nastal v neki hiši ogenj, ker so se v veži pod oblokom užgale saje. K sreči so ljudje še pravočasno opazili ogenj ter ga zadušili. Pozabili so pa na odprto okno, ki pelje iz veže v hlev, kjer je živina. Zadušile so se štiri najlepše govedi, ki so bile cenjene do 1000 kron.

t Iz Stržišč. Liberalne zapeljivce našega ljudstva hudo jezi, ker svarimo

v naših listih ljudstvo pred njimi. Posebno je hud na „Primorski list“ predsednik liberalnega društva v Nemškem Rutu, ali povemo že naprej, da se zastonj trudi, da bi nas vjel na svoje limanice. Kar smo pisali o njem in o njegovem mešetarju v „Primorskem listu“ je bilo vse zgolj resnica. Dne 10. aprila namerava omenjeno liberalno društvo zopet prirediti veselico. Zato opozarjamo že danes naše fante, naj se takih veselic ne udeležujejo, ker se na njih nič dobrega ne nauče, ampak le denar zapravijo.

Iz komenskega okraja.

km Iz Gor. Branice. Prihodnjo nedeljo t. j. 3. aprila imelo bo tukajšnje kat. izbr. dr. javno predavanje. Ob tej priliki pridejo nas posetit tudi vipavski „Orli“, da tudi naši mladeniči ta dan ustanovijo svoj telovadni odsek. Nazdar!

km Oigani. Dne 13. t. m. je prišla ciganka v hišo železniškega čuvaja v Štanjelu ter ga je naprosila, da bi bil za botra pri krstu novorojenega ciganskega otroka. Čuvaj je to prošnjo vslišal in je dal ciganki še nekaj drobiža za priprave za krst. Naslednjega dne je prišla ciganka zopet v čuvajevo hišo, a prišle so z njo tudi njene tovarišice. Pri ti priliki so odnesle čuvaju iz omare 20 K. Čuvaj je hitro o tem obvestil orožnike, ki so cigane prijeli v Kobdilju.

Drobtinice.

Grozen požar na Ogrskem. Grozen požar je divjal na Velikonoč ponoči v Oeköritsu. Življenje je izgubilo ob požaru 350 oseb. V veliki lopi nekega gostilničarja je bil veliki ples, ki se ga je udeležilo več sto oseb. Vhod na plešišče je bil zabit z deskami, da niso mogli nepoklicani na plešišče, le malo odprtino so pustili prosto. Proti deseti uri zvečer je nastal nenadoma iz neznanega vzroka požar. Vneli so se okraski ki so padali na obleke plesalcev in plesalk in jih vneli. Goreči ljudje so obupno drli k mali odprtini, a se niso mogli več rešiti, ker je padel goreč strop na nje in pokopal vse plesalce in plesalke. Pri nesreči je izgubilo 350 oseb življenje, več sto jih je pa nevarno ranjenih. Med ranjenci jih je še veliko, ki so tako nevarno poškodovani da dvomijo na okrevanju.

Najnovejša uradna poročila pa poročajo, da so našli že 290 mrličev, 150 ranjencev, neoficijelna poročila pa celo govore o 400 mrtvih. Več težko ranjenih sploh ni mogoče spoznati. Vsi zdravniki iz okolice strežejo ranjencem. Od dveh vojaških godb, ki so svirale na zabavi, so se rešili samo štirje godci.

Kaj naj

sedaj pijem, ko mi je zdravnik pojasnil, da je bobova kava škodljiva mojemu zdravju?

Odgovor:

Kathreiner Kneipp-sladno kavo, katera ima vsled posebnega pripravljalnega načina duh in okus bobove kave, je redilna in vrhtega poceni. Ni boljsega zajutrka za mlado in staro.

Proda se dobro vpeljana trgovina s papirjem pod ugodnimi pogoji. Kje pove uprava „Primorskega Lista“.

Loterijske številke

26. marca

Trst 44 47 90 69 37

Naroči si

kuharsko knjigo, da se ne le naučiš Pekatete pravilno kuhati, temveč da tudi izveš na koliko različnih načinov se dajo pripravljati. Pošlje ti jo brezplačno Prva kranjska tovarna testenin v Il. Bistrici.

Miša in posestvo na rodaj v Kroanbergu št. 98 pri cesti proti Ravnici. Obrniti se je do posestnika Jos. Mačus, krčmarja istotam.

Naznanilo.

Slav. občinstvu uljudno naznanjam, da sem prevzel od g. Antona Obidiča njegovo staroznano

čevljarsko delavnico

v Semeniški ulici št. 2.

Priporočam se slav. občinstvu za mnogobrojna naročila in zagotavljam točno in dobro postrežbo ter zmerne cene.

Josip Černovic,

čevljarski mojster

Gorica, Semeniška ulica št. 2.

Priporočajte med seboj

trgovino

J. Medved

Gorica

Corso Verdi 38.

Postrežba strogo solidna.

Svoji k svojim! — Svoji k svojim!

Staroznana narodna trdka:

Anton Iv. Pečenko

GORICA, ulica Jos. Verdi 26,

postreže počtano in točno s pristnimi belimi in črnimi vini iz lastnih in drugih priznanih vinogradov; potem s pylenjskim pivom „PRAZDROJ“ iz slovaške čiške „Mešanske pivovarne“, in izbornim protinskim pivom iz pivovarne kneza Schwarzenberga v Protivinu na Češkem, in sicer v sodčkih in steklenicah; z de-mačino pristnim tropinovem I. vrste, lastnega pridelka v steklenicah.

Vino dostavlja na dom in razpošilja po železnici na vse kraje avstrijsko-ogrske države v sodih od 56 l naprej franco gorška postaja. — CENE ZMERNE.

VIKTOR TOFFOLI

GORICA

Velika zaloga oljkinega olja iz najugodnejših krajev

Jedilno olje po 96 v. liter

Jedilno fino	K 1:04	Marsiglia	K 1:28
Istrsko	„ 1:12	Bombay	„ 1:20
Corfu	„ 1:20	Bari	„ 1:40
Puglie	„ 1:20	Lucca	„ 1:60
Jesih vinski		najfinejše	„ 2-
		Milo in luči.	

Priporočam čč duhovščini in cerkvenim oskrbništvom.

Edina zaloga oljkinega olja v Gorici, via Teatro 16 in via Seminario 10.

VABILO

Občnemu zboru

Centralne posojilnice registrovane zadruga z omejeno zavezo

v Gorici,

ki se bode vršil v četrtek dne 14. aprila 1910 ob 10¹/₂ uri predpoludne v prostorih „CENTRALNE POSOJILNICE“.

DNEVNI RED:

1. Poročilo načelstva.
2. Poročilo nadzorstva.
3. Potrjenje računa za leto 1909 in določba o porabi čistega dobička.
4. Poročilo in sklepanje o trgovini, ki se vodi pod imenom „Krojaška zadruga“.
5. Volitev nadzorstva.
6. Slučajni predlogi.

Načelstvo.

„JANUS“

vzajemna zavarovalnica za življenje na Dunaju.

Oglasilo.

Vzajemni zavod za zavarovanje na življenje »JANUS« na Dunaju obdržuje navadni letni občni zbor v četrtek dne 21. aprila 1910 ob 6. uri zvečer na Dunaju, v veliki dvorani dolnje-avstrijskega trgovskega društva I. Eschenbachgasse št. 11. I. nadstropje. Dnevni red istega zbora je očitiven v dunajskem časopisu „Wiener Zeitung“ od 30. marca 1910.

Na podlagi § 17. splošnih zavarovalnih pogojev ima vsak zavarovanec kakor ud pravico se udeležiti istega zbora in ima preskrbeti si ustopnico pri centrali na Dunaju I. Wipplinger-gasse št. 30.

Odlikovana pekarija in sladčičarna

K. Draščik

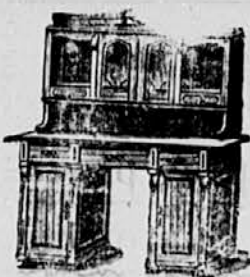
v Gorici na Kornu (v lastni hiši)

izvršuje naročila vsakovrstnega peciva, torte, kolače za birmance in poroke, pince itd. Prodaja različna fina vina in likerje na drobno ali orig. buteljkah. Priporoča se sl. občinstvu. Cene jako nizke.

odlikovana mizarska delavnica s strojevim obratom

ANT. ČERNIGOJ

Gorica Tržaška ul. št. 18.

Zaloga pohištva iz lastne delavnice. Izdeluje cerkvena dela, spovednice, klopi, okvirje, klečalnice itd. Vsakovrstna dela za stavbe.

JAKOB ŠULIGOJ

urar c. kr. državne zeleznice v GORICI, Gosposka ulica št. 25.

priporoča zlatnino in srebrnino vseh vrst. Prstane, poročne rinke, verižice in vse druge zlate predmete.

Podpisani naznanjam slavnemu občinstvu v mestu in na deželi, da sem svojo pekarno preselil v lastno hišo v ulico FORMICA št. 21-23 prej št. 24. Priporočam svojim in drugim odjemalcem k obilnem obisku.

Postrežba točna in počtana.

Z odličnim spoštovanjem udani

E. Fakin,

pekovski mojster v Gorici.

ANA LIKAR

v GORICI

Semeniška ulica št. 10.

Velika zaloga

pisarniških in šolskih potrebščin.

V trgovini se dobi papir in papirnati izdelki, pergamentni papir za zavijanje masla, svilen papir in peresa za umetne cvetlice, šolske, molitvene in vpisovalne knjige, svete podobe, tiskovine za duhovnije in župnije. Sprejema tudi tisk zasebnih tiskovin, računov, posetnic, napisov itd. itd.

Dobra postrežba, najnižje cene!

Anton Potatzky

v Gorici, na sredl Raštela hiš. št. 7.

Trgovina na drobno in debelo.

Najceneje kupovališče nirnberskega in drobnega blaga ter tkanin, preje in nitij.

Potrebščine

za pisarne, kadilce in popotnike.

Najboljše šivanke in šivalne stroje.

Potrebščine

za krojače in čevljarje.

Svetinjice, rožni venci mašne knjižice.

Hišna obnava za vse letne čase.

Posebnost:

semena za zelenjavo, trave in detelje.

Najbolje oskrbljena zaloga za kramarje, krošnjarje, prodajalce po sejmi in trgih ter na deželi.

Dr. Ruggero Kürner

zdravnik, kirurg ter bivši asistent na porodniški in ostetriški kliniki v Gradec-u.

Specijalist za ženske bolezni.

Ordinira od 10.—11. ure predp. in od 3.—4. ure pop.

Fran - Josipovo tekališče 6 (tik Iekarne Kürner).

Prva slovenska trgovina z jedilnim blagom

Anton Kuštrin,

v GORICI

Gosposka ulica št. 25

priporoča slavnemu občinstvu v mestu in na deželi svojo veliko trgovino raznega jedilnega in kolonijalnega blaga.

Vse blago prve vrste.

Cene zmerne in nizke. Postrežba točna in solidna. Na željo odjemalcev v mestu se blago dostavlja na dom.

Pošilja se po železnici in pošti.

Delavnica cerkvenih posod in cerkvenega orodja

Fr. Leban Gorica,

Magistratna ulica št. 5.

Priporoča preč. duhovščini svojo delavnico cerkvenega orodja in cerkvenih posod, svečnikov itd., vsakovrstnih kovin v vsakem slogu po najnižjih cenah. Popravlja in prenavlja stare reči.

— Blago se razpošilja franco. —

TRGOVINA S SEMENI

na debelo in drobno

Sever & Urbanic

v LJUBLJANI

Marljin trg. (nasproti frančiškanske cerkve)

priporočata svojo najpopolnejšo zalogo

zanesljivih semen

kakor: domačo deteljo, lucerno ali večno deteljo, **velikansko krmilno peso**, korenje za krmo, vsakovrstna travna semena, mešanice za suho in mokro zemljo, semenski oves Ligovo, zelenjadna in cvetlična semena na vago in v vrečkah po 10 in 20 v, pristno **gorenjsko repo**, čebulček, rusko laneno seme, rafijsko liče, cepilni vosek, drevesni karbolinij itd.

Cenovnik pošljeva na zahtevo zastoj.

Prosiva zahtevati listke!

Največja trgovina z železjem

KONJEDIĆ & ZAJEC

GORICA v hiši Monta.

Priporočata stavbeni Cement, stavbne nosilce (traverze), cevi za stranišča z vso upeljavo, strešna okna, vsakovrstne okove, obrtniško orodje, železo cinkasto, železno pocinkano medeno ploščevino za napravo vočjakov, vodovodov, svinčene in železne cevi, pumpe za kmetijstvo, sadjerejo in vinorejo, ter vsakovrstna orodja.

Cene nizke, solidna postrežba!

Eno krono nagrade izplačava vsakemu, kdor dokaže s potrdili najne nove ameriške blagajne, da je kupil pri naju za 100 kron blaga.

Prosiva zahtevati listke!

Aleksander Ambrožič,

urar in trgovec

v Gorici, Tekališče Jos. Verdija 26, v Gorici.

Podpisani priporočata svojo veliko moderno zalogo pravih švicarskih žepnih, stenskih, salonskih in budilnih ur, pravih gramofonov, dalje verižic, prstanov, uhanov, privezkov itd. v zlatu in srebru vse po jako zmernih cenah. — Popravila izvršujejo se točno in ceno.

— Vsaka ura se jamči eno leto. —

Čevljarska zadruga v Mirnu

naznanja sl. občinstvu, da je odprla prodajalno svojih izdelkov na trgu sv. Antona na vogalu v Rabatišče števil. 1 ter se priporočata za obilno naročbo. --- Ima v zalogi vsakovrstnega obuvala ter sprejema naročila po

zmernih cenah.

IVAN LIPPITSCH

naznanja tem potom vsem svojim dosedanjim gostom in prijateljem, da se je preselil 26. marca iz prejšnjih lokalov v ulici Morelli št. 30 (oziroma tek. Jos. Verdi števil. 31) v

„Restaurant Central“

TEK. JOS. VERDI 32.

Postrežba točna. — Pivo izborno. — Dobro domačo vino. — Znana dobra nemška in italijanska kuhinja. — Senčnati vrt, več velikih prostorov in kegljišče. Vsem gg. gostom se prav topla priporočata

IVAN LIPPITSCH,
lastnik.

Največjo zalogo pohištva za Goriško z lastnimi delavnicami za mizarstvo in tapetarsko stroko ima

A. Breščak - Gorica

Gospodarska ulica št. 14 (v lastni hiši).

Velika izbér raznovrstnih žimnic, vložkov, ogledal slik, stolov in vsega, kar spada h hišni upravi. Glede cen konkuriram lahko vsakemu, ker prodajam blago iz lastnih delavnic.

Za mnogobrojna naročila se topla priporočam

ANTON BREŠČAK.

Lekarna Cristofoletti v Gorici na Travniku.

Trskino (štokifšev) jetrno olje. Posebno sredstvo proti pisnim boleznim in splošni telesni slabosti. Izvrna steklenica tega olja na ravnomerno barvo po K 140, bele barve K 2.

Trskino železnato jetrno olje. Raba tega olja je posebno priporočljiva otrokom in dečkom, ki so nervozni in nežne narave.

Trskino jetrno olje se železnim jodecem.

S tem oljem se ozdravijo v kratkem času s gotovostjo vse kostne bolezni, žlezni otroki, golše, malokrvnost itd.

Cena ene steklenice je 1 krono 40 vinarjev.

Opomba. Olje, katerega naročam direktno iz Norveške, preliče se vedno v mojem kem. laboratorju predno se napolnjuje steklenice. Zato zamorem jamčiti svojim št. odjemalcem glede čistote in stalne sposobnosti za zdravljenje.

Cristofolettijska pijača iz kine in železa.

Najboljši pripomoček pri zdravljenju s trsknim oljem.

Ena steklenica stane 1 krono 60 vinarjev.

Goriška zveza

gospodarskih zadrug in društev v Gorici
registrovana zadruga z omejeno zavezo

posreduje pri nakupu kmetijskih potrebščin in pri prodaji kmetijskih pridelkov.

Zaloga je v hiši „CENTRALNE POSOJILNICE“ v Gorici,
TEKALIŠČE JOS. VERDI ŠT. 32.

Z dežele.

Miha: „Katera ulica je najbolj prometna v Gorici?“ — Gašpar: „Gotovo Raštelj, kajti ta je že od nekdaj znan!“ — Miha: „Pa so nekateri trgovci govorili, da Raštelj propada.“ — Baltazar: „Ej propada! — Gotovo vsak mlinar na svoj mlin vodo napeljuje.“ — Gašpar: „Raštelj se vedno bolj povzdiguje — posebno pa odkar imamo tamkaj „prvo in edino slovensko manufakturno trgovino“ FRANC RAVNIKAR št. 16.“ — Baltazar: „Saj imaš prav. Gašpar: „Včeraj sem bil v Gorici, pa sem slišal, da so začeli tudi drugi slovenski trgovci hiše kupovat v Raštelju, to se vidi, da je ta ulica najbolj prometna — ampak se mi je reklo, da se jim ni posrečilo.“ — Gašpar: „No, Miha, si slišal, kaj je Baltazar zvedel v Gorici? Torej je le moja trditev prava, da je Raštelj najbolj prometna izmed vseh ulic v Gorici, kjer se tudi nahaja slovenska manufakturna trgovina FRANC RAVNIKAR št. 16 (v lastni hiši) katero priporočajmo vsi in povsod, ker je prava kmetska solidna trgovina.“